

Върху авторските възнаграждения не се дължат осигурителни вноски

На основание чл. 6, ал. 2 от КСО доходът, върху който се дължат осигурителни вноски, включва всички възнаграждения и други доходи от трудова дейност. Редакцията на тази разпоредба не включва приложението му по отношение на авторските възнаграждения. Поради това авторските възнаграждения, получени в резултат на преотстъпени права върху произведения или за творческа дейност, които са обект на правна закрила по Закона за авторското право и сродните му права, не са доходи, върху които се дължат осигурителни вноски по смисъла на кодекса за задължително обществено осигуряване. По Закона за авторското право и сродните му права обект на авторско право е всяко произведение на литературата, изкуството и науката, което е резултат на творческа дейност и е изразено по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма. Подобно становище е изразено в съвместно писмо на Министерството на културата и МТСП (№ 91-00-77/3.IV.2000 г.). НОИ изпраща до териториалните си поделения това писмо с оглед прилагането му в практиката (№ 91-01-67/26.IV.2000 г.).

Авторските възнаграждения не са и доходи, върху които се дължат здравноосигурителни вноски по смисъла на Закона за здравното осигуряване.

При преценката за дължимост на осигурителните вноски трябва ясно да се разграничава използването на произведението от самата дейност по създаването му. Дейността по създаване на едно произведение може да се извършва на различни основания. На тези различни основания, едно лице може да получава за един и същи период различни по характер възнаграждения – за използване на произведението като творец и като работещ по трудово или без трудово правоотношение.

В този смисъл упражняването на творческата дейност, която се реализира по трудово или гражданско правоотношение, подлежи на осигуряване по съответния ред по КСО.

Не се дължат осигурителни вноски само върху получени възнаграждения по договори, с които авторът разрешава използването на произведението, т. е. по договори, по които се отстъпва възпроизвеждане на произведение, разпространението му или други.

Приложения към статията:

Върху авторските възнаграждения не се дължат осигурителни вноски

Написано от Вержиния Заркова, експерт по социално осигуряване
Събота, 14 Октомври 2006 15:40

□ **62-00-30 (91-00-77) от 3.04.2000 г. относно осигуровките върху доходи от авторски възнаграждения**

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

чл. 4, чл. 9 КЗОО,

чл. 3, чл. 12, чл. 18, чл. 41, чл. 42, чл. 72, чл. 76, чл. 81 ЗАПСП

Във връзка с поставените въпроси на проведената на 6 март т. г. среща относно задължението за осигуряване върху доходи, получени за авторски възнаграждения, бихме желали да бъдете запознати с официалното становище по така съществуващия проблем.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Кодекса за задължителното обществено осигуряване (КЗОО) осигурителни вноски се дължат върху всички възнаграждения и други доходи от трудова дейност. Редакцията на текста изключва приложението му по отношение авторските възнаграждения. Последните се получават в резултат на отстъпени права за използване на произведението, респ. изпълнението, като обекти на правна закрила по Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП).

По смисъла на чл. 3, ал. 1 от ЗАПСП обект на авторско право е всяко произведение на

литературата, изкуството и науката, което е резултат на творческа дейност и е изразено по какъвто и да е начин и в каквато и да е обективна форма. Законът поставя изрично изискване за наличието на творчески елемент, което не оставя място за съмнение, че не се касае за изпълнение на трудови задължения. Цитираният текст съдържа примерно изброяване на обектите на авторско право. Като такива са посочени:

1. Литературни произведения, включително произведения на научната и техническата литература, на публицистиката и компютърни програми;
2. Музикални произведения;
3. Сценични произведения - драматични, музикално-драматични, пантомимични, хореографски и други;
4. Филми и други аудиовизуални произведения;
5. Произведения на изобразителното изкуство, включително произведения на приложното изкуство, дизайна и народните художествени занаяти;
6. Произведения на архитектурата;
7. Фотографски произведения и произведения, създадени по начин, аналогичен на фотографския;
8. Проекти, карти, схеми, планове и други, отнасящи се до архитектурата, териториалното устройство, географията, топографията, музейното дело и която и да е област на науката и техниката;

9. Графично оформление на печатно издание.

Обект на авторско право са също:

1. Преводи и преработки на съществуващи произведения и фолклорни творби;
2. Аранжменти на музикални произведения и на фолклорни творби;
3. Периодични издания, енциклопедии, сборници, антологии, библиографии, бази данни и други подобни, които включват две или повече произведения или материали.

Носителите на права върху дотук посочените произведения имат изключителното право да разрешават срещу възнаграждение използването на същите.

Съгласно чл. 18, ал. 2 от ЗАПСП за използване се считат действия като:

1. Възпроизвеждането на произведението;
2. Разпространението сред неограничен брой лица на оригинали или екземпляри от произведението;
3. Публичното представяне или изпълнение на произведението;
4. Излъчването на произведението по безжичен път;

5. Предаването на произведението чрез кабел или друго техническо средство;
6. Публичното показване на произведение на изобразителното изкуство и на произведение, създадено по фотографски или аналогичен на него начин;
7. Превеждането на произведението на друг език;
8. Преработка на произведението. Преработка е и използването на произведението за създаване на ново, производно на него произведение;
9. Реализирането на архитектурен проект чрез построяване или изработване на обекта, за който той е предназначен.

В тази връзка възнагражденията, получени срещу отстъпено право за използване на произведения, не представляват доход от трудова дейност и не следва да се включват в осигурителния доход по чл. 9, ал. 1 от КЗОО.

По подобен начин законът урежда и правното положение на артистите изпълнители. Последните съгласно чл. 72 от ЗАПСП са титуляри на сродно авторско право върху изпълненията си, като съгласно чл. 72 от ЗАПСП са титуляри на сродно авторско право върху изпълненията си, като съгласно чл. 76, ал. 1 от цитирания закон имат изключителното право да разрешават срещу възнаграждение:

1. Излъчването на неговото изпълнение по безжичен път, предаването му чрез кабел или друго техническо средство, както и звукозаписването или видеозаписването на изпълнението, възпроизвеждането на записите върху звуконосители или видеоносители и тяхното разпространение;
2. Публичното изпълнение, излъчването по безжичен път и предаването чрез кабел или друго техническо средство на тези записи.

Възнагражденията, получени в резултат на договори за отстъпване на права за посочените форми на използване на изпълненията, също така не следва да се включват в осигурителния доход по чл. 9, ал. 1 от КЗОО.

Във връзка с това следва ясно да се разграничи използването на произведението от самата творческа дейност по създаване на същото. Тя може да се упражнява по какъвто начин творецът, работодателят му (възложителят) изберат или се договорят. На тези различни основания едно лице може да получава за един и същ период различни по своя характер възнаграждения - за използване на произведението, респ. изпълнението, и възнаграждения като творец (изпълнител), работещ по трудов договор или без трудово правоотношение.

В този смисъл съществуват различни възможности за упражняване на творческата дейност, която може да се реализира и по трудов договор или като работа без трудово правоотношение.

ЗАПСП изрично регламентира тези случаи в чл. 12, 41, 42, и 81. При работа по трудов договор осигуряването се провежда на основание чл. 4, ал. 1, т. 1 от КЗОО.

При работа без трудово правоотношение хипотезите са две:

- когато лицето, работейки без трудово правоотношение (със или без сключен писмен договор), извършва професионална дейност на свой риск и за своя сметка като дейци на науката, културата, образованието, журналисти и други примерно изброени в Наредбата за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина, след регистрация с идентификационен код по БУЛСТАТ подлежи на осигуряване по чл. 4, ал. 3, т. 1 от КЗОО;

Върху авторските възнаграждения не се дължат осигурителни вноски

Написано от Вержиния Заркова, експерт по социално осигуряване
Събота, 14 Октомври 2006 15:40

- когато лицето работи без трудово правоотношение не в качеството на упражняващ свободна професия, поради което няма и регистрация по БУЛСТАТ, то подлежи на осигуряване на основание чл. 4, ал. 3, т. 5 или чл. 4, ал. 2 от КЗОО в зависимост от полученото за възложената работа възнаграждение.

По отношение продуцентите на звукозаписни и радио- и телевизионни организации като носители на сродни права съгласно чл. 72 от ЗАПСП е налице известна специфика. В повечето случаи последните са юридически лица. В хипотезата, когато същите упражняват дейност като еднолични търговци, получаваните от тях доходи биха представлявали възнаграждения, включващи се в осигурителния доход по чл. 9, ал. 1 от КЗОО, доколкото са получени в резултат на трудова дейност.

МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА: (п) не се чете

МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА: (п) не се чете

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ **Изм. № 26-00-128 от**
5.05.2000 г. относно осигурителните вноски върху авторските възнаграждения

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Кодекса за задължително обществено осигуряване осигурителни вноски се дължат за всички възнаграждения и други доходи от трудова дейност. Авторските възнаграждения се получават в резултат на отстъпени права за използване на произведението като обекти на правна закрила по Закона за авторското право и сродните му права, поради което върху тях не се дължат осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване.

Здравноосигурителни вноски върху получените авторски възнаграждения се дължат от страна на самите автори или от техните наследници на основание чл. 40, ал. 14 от Закона за здравното осигуряване в случаи, че те не подлежат на осигуряване по т. от 1 до 13 на същия член.

За така внесените здравноосигурителни вноски ежемесечно се подават данни с декларация обр. 1, утвърдена с Инструкция № 1 за събиране на данни от осигурителите за осигурените при тях лица и от самоосигуряващите се лица (ДВ, бр. 14 от 2000 г.). В случая декларация обр. 1 се попълва само част Б "Здравно осигуряване".

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

№ 94-Е-35 от 20.04.2001 г. относно внасяне на осигурителни вноски върху авторски възнаграждения

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Кодекса за задължително обществено осигуряване, осигурителни вноски се дължат върху всички възнаграждения и други доходи от трудова дейност. Авторските възнаграждения се получават в резултат на отстъпени права за използване на произведението като обекти на правна закрила по Закона за авторското право и сродните му права, поради което върху тях не се дължат осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване.

Здравноосигурителни вноски върху получените авторски възнаграждения се дължат само в случай, че няма друго основание за внасяне на тези вноски.

В конкретния случай, върху получените възнаграждения за авторски публикации в печатни издания, не се дължат ежемесечни осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване и не се определя окончателен размер на осигурителния доход.

Здравноосигурителни вноски върху тези възнаграждения също не се дължат, тъй като лицето е пенсионер и вноските се внасят на основание чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗО.

В случай, че през 2000 г. са получени само авторски възнаграждения, лицето няма задължение да попълва Справката за окончателния размер на осигурителния доход на НОИ, която е неразделна част от годишната данъчна декларация.

Източник: [Делова Седмица](#)

Брой 39, 16-22 октомври

{mos_fb_discuss:19}